

Povodom obeležavanja 75 godina od osnivanja Jasenovca, u Njujorku će od 27. do 30. januara, biti održan niz komemorativnih svečanosti. Na Dan holokausta u prepodnevним satima logoraši i članovi delegacije iz Srbije boraviće na Centralnoj ceremoniji u Ujedinjenim nacijama, a istog dana obeležiće i Dan Sv. Save, 27. januara, kada će biti otvorena izložba koja je najavljena kao najveća postavka o Jasenovcu priređena ikada do sada u inostranstvu. Tim povodom u Njujorku će boraviti 23 člana srpska delegacija čiji je šef Vladimir Božović, savetnik premijera Vlade Republike, a članovi Ivan Kostić, predsednik Odbora za dijasporu i Srbe u regionu Narodne skupštine RS, preživeli logoraši, 15 naučnih istraživača, dva ambasadora UNICEF-a i umetnici.

Izložbu „Istina o Jasenovcu-pravo na nezaborav“, na kojoj će biti izloženo 800 kilograma materijala, i to: 180 panoa sa tekstovima Međunarodne Ekspertske grupe istoričara, 25 skulptura vajara Ljubiše Mančića i Katarine Tripković i 21 crtež slikara Dragana Jelovca, foto zid Vukice Mikače, autentični predmeti Memorijalnog centra Donja Gradina, knjige, projekcija filmova: „A bogovi su ćutali“ i „Šaulov sin“ organizovali su instituti za holokaust iz Izraela i za Jasenovac iz Njujorka, uz podršku ministarstava spoljnih poslova Srbije i Izraela. Na njoj će biti izložena građa iz arhiva Izraela, Nemačke, SAD, Italije, Norveške, Srbije, Republike Srpske i Hrvatske. Direktor Međunarodne Ekspertske grupe istoričara za pripremu 180 panoa izložbe je prof. dr Gideon Grajf, glavni istoričar Holokausta, ekspert za Aušvic Instituta za Holokaust-Šem Olam iz Izraela. Umetnički direktor Izložbe je prof. Emir Kusturica, ambasador UNICEF, direktor Andrić Instituta i potpisnik Memoranduma o saradnji srpske i jevrejske akademske zajednice i dijaspore. Promoteri kampanje „Jasenovački nezaborav su istoričari iz 7 zemalja i javne ličnosti poput primadone Beogradske opere i narodnog poslanika Jadranke Jovanović, Ane Sofrenović, ambasadora UNICEF, Vjere Mujović Prajs.

U subotu, 28. januara biće otvorena naučna konferencija „Istorijska radionica-Jasenovački magnum crimen“ na kojoj će kao predsedavajući govoriti prof. dr Gideon Grajf, a kopredsedavajući biće: Emir Kusturica, reditelj i ambasador UNICEF-a, Beri Lituči, profesor istorije na Medgar Evers koledžu u Njujorku i osnivač njujorškog Instituta za istraživanje Jasenovca, Knut Fluvik Toresen, istoričar iz Osla i istraživač Centra „Simon Vizental“ u Izraelu i direktor Etnografskog instituta SANU, prof. dr Dragana Radojčić.

O nameri da se održe komemorativne manifestacije u Njujorku upoznata je javnost u julu 2016., tokom predavanja prof. dr Gideona Grajfa na Filološkom fakultetu u Beogradu i Andrićevom institutu u Višegradu. Inicijalnom predavanju, osim stručne javnosti, prisustvovali su predstavnici Narodne skupštine Srbije i Jasenovačkog odbora Svetog arhijerejskog Sinoda Srpske pravoslavne crkve.

Usledilo je, potom, potpisivanje Memoranduma o razumevanju između Andrićevog instituta, Instituta za holokaust iz Tel Aviva, Instituta za Jasenovac iz Njujorka, Instituta za uporedno pravo i Etnografskog instituta SANU u Ministarstvu spoljnih poslova u prisustvu PPV i MSP I. Dačića i Nj.E. dr Alone Fišer Kam, ambasadora Izraela, a jedan od sledećih zajedničkih koraka je organizovanje svetske konferencije o holokaustu i genocidu u NDH, koja će biti održana u aprilu u Andrićgradu.

Šestog oktobra u Narodnoj Skupštini RS usledio je hiring (javno slušanje), prvi u istoriji srpskog Parlamenta o zaštiti kulture sećanja na Jasenovac. Hiring je održan u organizaciji Ministarstva spoljnih poslova, Odeljenja za migracije i dijasporu i Odbora za dijasporu i Srbe u regionu Narodne Skupštine RS. Učestvovali su istoričari i borci protiv rasne diskriminacije iz sedam zemalja u prisustvu generalnih sekretara Predsednika i Ministarstva spoljnih poslova, savetnika srpskog premijera, brojnih udruženja logoraša, diplomatskog kora i poslanika.

Izložbu o genocidu i Holokaustu u NDH-a realizovao je njujorški Institut za Jasenovac koji u tom gradu već 15 godina organizuje godišnje konferencije o ovom ozloglašenom logoru. Takođe, Grad Njujork je jedini inostrani grad koji je doneo zvaničnu odluku da se 22. april, Dan proboja jasenovačkih logoraša proglasi za Dan Jasenovca (Jasenovac Remembrance Day), koji se obeležava svake godine od 2005. godine u Njujorku. Park holokausta u Njujorku jedini je inostrani memorijalni park u svetu gde postoji spomenik Jasenovcu koji je podigla srpska dijaspora. Centralna komemoracija Međunarodnog dana holokausta obeležava se u Ujedinjenim nacijama svakog 27. januara. Otuda pomen jasenovačkim žrtvama u Njujorku, koji će biti obeležen i u sedištu UN, kao i u Parku holokausta, u prisustvu srpske i jevrejske dijaspore, gde će biti položeni venci na spomenik Jasenovcu i Aušvicu.

Vasilije Krestić, akademik i predsednik Društva za podizanje Memorijalnog centra srpskim žrtvama genocida u 20. veku. Krestić ocenjuje da je izložba zasnovana na međunarodnim aktima, izbalansirana i politički promišljena i na linijama spoljno-političkih interesa Republike Srbije – jedine zemlje koja je čak dva puta tužena za genocid u Međunarodnom krivičnom sudu u Hagu. Akademik Krestić smatra da citiranje inostranih izvora na ovoj izložbi doprinosi objektivnosti u sagledavanju genocidnih namera egzekutora i ukazuje da je reč o postavci koja je univerzalna, pravovremena, odgovara na izazove u međunarodnoj areni, doprinosi zaštiti naših spoljno-političkih interesa i čuva kulturu sećanja na srpske žrtve u NDH.

Foto: Vikipedija